

10. National security Strategy of the United States 2015. — Washington DC: White House. — 2015. URL: <http://nssarchive.us/wp-content/uploads/2015/02/2015.pdf>

11. National security Strategy of the United States 2017. — Washington DC: White House, — 2017. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>

12. National Security Act of 1947. URL: https://www.webcitation.org/5Xi9eEYG9?url=http://www.intelligence.gov/0-natsecact_1947.shtml

13. The Struggle for Ukraine. Chatham House Report. Russia and Eurasia Programme | October, 2017 URL: <https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/publications/research/2017-11-08-struggle-for-ukraine-ash-gunn-lough-lutsevych-nixey-sherr-wolczukV4.pdf>

Шевченко М.М.,
к.ф.н., доцент,
Національний педагогічний
університет ім. М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна

КОНСТРУЮВАННЯ АБСТРАКТНО-ЛОГІЧНОЇ МОДЕЛІ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОГО КОНФЛІКТУ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ МІЖДЕРЖАВНОГО ПРОТИБОРСТВА

***Анотація.** Метою статті є конструювання абстрактно-логічної моделі воєнно-політичного конфлікту з урахуванням сучасних тенденцій міждержавного протиборства. Для вирішення завдань дослідження використовувалися системно-ситуаційний та системно-діяльнісний підходи, діагностичний та системно-технологічний методи.*

У статті здійснено соціально-філософський аналіз феномену конвергенції інноваційних руйнівних технологій в практиці міждержавного протиборства, а також концептуальне і формальне узгодження абстрактно-логічної моделі воєнно-політичного конфлікту з моделями гібридної війни та регіональної дезінтеграції держави. Практичне значення дослідження полягає в тому, що основні теоретичні положення та конкретні пропозиції, що містяться в статті, можуть бути використані для вирішення наукових і практичних завдань конструювання системної моделі розв'язання воєнно-політичного конфлікту.

Розробка методологічних засад технологізації процесу розв'язання воєнно-політичного конфлікту є окремою складною темою і потребує ретельного дослідження, що автор і ставить за мету під час подальшої роботи у цій сфері.

***Ключові слова:** міжнародна безпека, національна безпека, воєнно-політичний конфлікт, абстрактно-логічна модель воєнно-політичного конфлікту, типова модель гібридної війни, модель регіональної дезінтеграції держави, інноваційні руйнівні технології.*

***Summary.** The purpose of the article is to construct an abstract-logical model of military-political conflict, taking into account the current trends of interstate confrontation.*

System-situational and system-activity approaches, diagnostic and system-technological methods were used to solve the research tasks.

The article deals with the social-philosophical analysis of the phenomenon of convergence of innovative destructive technologies in the practice of interstate confrontation, as well as the conceptual and formal harmonization of the abstract-logical model of military-political conflict with models of hybrid warfare and regional disintegration of the state. The practical significance of the study is that the main theoretical positions and concrete proposals contained in the article can be used to solve scientific and practical tasks of constructing a system model for solving military-political conflict.

The development of methodological fundamentals of the technological process of solving the military-political conflict is a separate complex topic and requires careful research, which the author sets out as a purpose for further work in this area.

Key words: *international security, national security, military-political conflict, abstract-logical model of military-political conflict, typical model of hybrid war, model of regional disintegration of the state, innovative destructive technologies.*

Постановка проблеми. Поява інноваційних руйнівних технологій у вирішальній мірі визначають послаблення системи міжнародної безпеки, деформація і роздробленість яких призводить до нарощування хаотизації міжнародних відносин. Така ситуація, що склалася є дестабілізуючим чинником воєнно-політичної обстановки на глобальному та регіональному рівнях, загрозою зниження рівня стратегічної стабільності у світі.

Ця обставина й визначає зв'язок загальної проблеми підвищення ефективності механізмів забезпечення міжнародної безпеки з найбільш важливими науковими та практичними завданнями розробки методології соціального пізнання, оцінки та практики розв'язання воєнно-політичних конфліктів в умовах застосування інноваційних руйнівних технологій.

На підставі аналізу актуальних досліджень і наукових публікацій можна зробити висновок про те, що в рамках соціальної філософії та політичної філософії проблематиці конфліктної взаємодії між суб'єктами міжнародних відносин присвячено наукові праці таких українських дослідників, як: Р. Додонова, О. Базалука [1], В. Мандрагелі [2], М. Цюрупи [4]. В працях цих авторів розглядаються питання сутності воєнно-політичного конфлікту та воєнно-політичної напруженості, характерні риси гібридної війни.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, формулювання цілей статті. Незважаючи на значний науковий доробок українських дослідників з актуальних проблем розв'язання воєнно-політичних конфліктів, маємо констатувати відсутність наукових праць в яких би комплексно розглядалися питання розробки абстрактно-логічної моделі воєнно-політичного конфлікту, й зокрема, особливості цього конфлікту в умовах гібридної війни та регіональної дезінтеграції держави.

Саме тому **мета статті** полягає в конструюванні абстрактно-логічної моделі воєнно-політичного конфлікту з урахуванням сучасних тенденцій міждержавного протиборства.

Виклад основного матеріалу дослідження. В монографії В. Мандрагелі «Причини та характер воєн (збройних конфліктів): філософсько-соціологічний аналіз» узагальнено підходи до розуміння понять «воєнний конфлікт», «збройний конфлікт» та «воєнно-політичний конфлікт». Так, «воєнний конфлікт» складається з «війни», де діючими «акторами» виступають суб'єкти міжнародного права та власне «збройного конфлікту». А під «збройним конфліктом» розуміється форма розв'язання національно-етнічних, релігійних, політичних, територіальних та інших некорінних суперечностей із застосуванням засобів збройного насильства як всередині країни, так і у відношенні до суміжної держави (держав), за яким держава (держави) не переходять в особливий стан, що називається «війною» [2, с. 246]. В суто політологічному сенсі під воєнно-політичним конфліктом українські дослідники розуміють вид соціальної взаємодії, який являє собою вищу стадію розвитку антагоністичних суперечностей, що складається з приводу політичної влади і розв'язання якого досягається нанесенням збитків кожної із сторін за допомогою військової сили. В. Мандрагеля слушно зауважує, що це визначення формально обмежує обсяг поняття «воєнний конфлікт» за видовою ознакою «політичний», й водночас у певному відношенні змістовно його розширює за рахунок включення усіх форм насильницьких дій з необов'язковою присутністю збройної боротьби [2, с. 248-249]. Є сенс зауважити, що до вказаних форм насильницьких дій відносяться технології дестабілізації суспільно-політичної та економічної систем, регіональної дезінтеграції держави [5], технології гібридної війни [3].

Абстрактно-логічну модель (еталон) воєнно-політичного конфлікту пропонуємо представити у вигляді окремих фаз і етапів, які характеризуються різним ступенем воєнно-політичної напруженості: а) латентна фаза (воєнно-політична криза), на якій конфлікт має прихований характер, включає в себе етапи ескалації воєнно-політичної напруженості; б) відкрита фаза, коли учасники конфлікту починають реалізовувати свої цілі силовими методами (збройна боротьба); в) латентна фаза (після конфліктна), на якій відбувається мирне врегулювання конфлікту.

Основні фази і етапи розвитку воєнно-політичного конфлікту зображені на рис. 1.

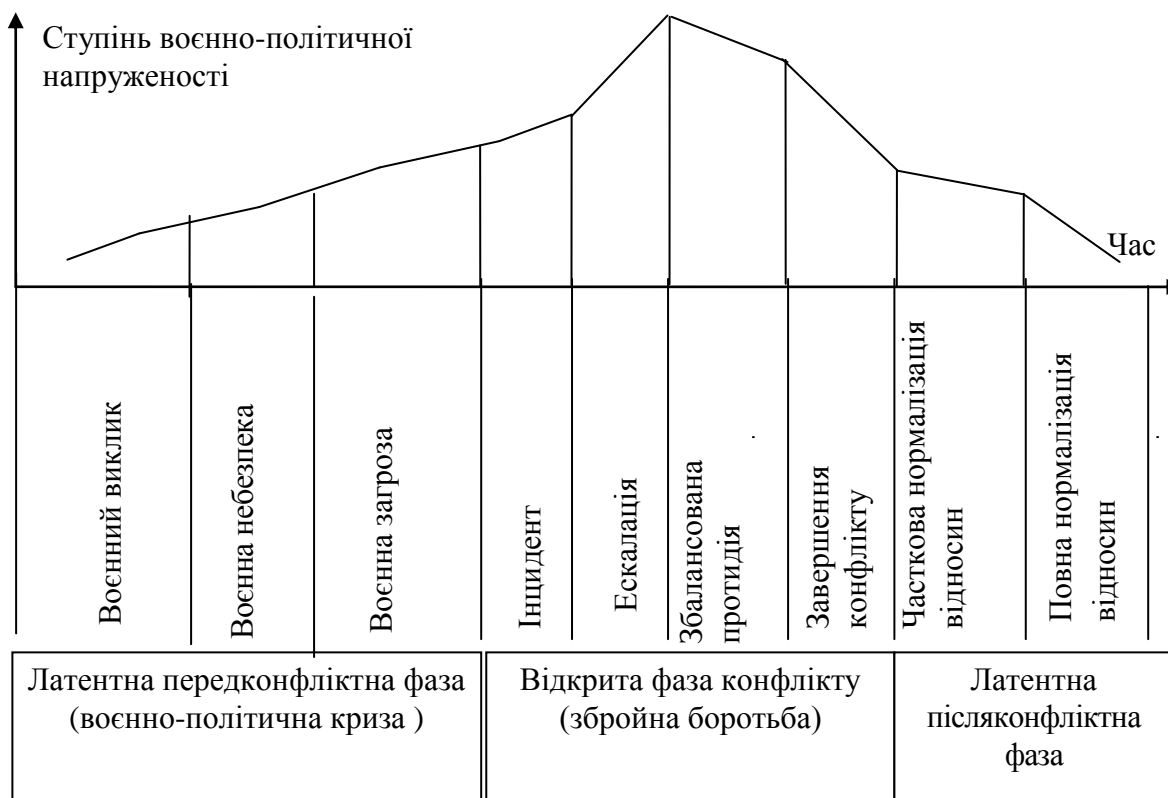

Рис. 1. Основні фази й етапи розвитку воєнно-політичного конфлікту

В основі виникнення й ескалації воєнно-політичних конфліктів лежать специфічні причини – політичні, територіальні, соціальні, економічні, технологічні та культурні протиріччя і зіткнення інтересів, які загострюються. Ситуація воєнно-політичних конфліктів в сучасних умовах створюється за допомогою базової моделі міждержавного протиборства, яка передбачає застосування традиційних технологій боротьби з державністю та інноваційних руйнівних технологій. Остання має системний характер та структурно включає в себе такі моделі, як:

I. Модель регіональної дезінтеграції держави, яка включає в себе наступні організаційні етапи: 1) формування паспорту заданих територій; 2) створення поля необхідних умов – відповідних змін у соціально-культурній, економічній і внутрішньополітичній сферах в ході яких стають можливими реалізація наступних пунктів сценарію ініціювання політичної нестабільності; 3) початок активної фази керованого хаосу – ініціювання конфлікту, основу якого може становити як політичне так і побутове підґрунтя; 4) соціальна конфронтація; 5) миротворчий етап; 6) гуманітарна інтервенція; 7) формування режиму нового порядку [5];

II. Типову модель гібридної війни, яка складається з трьох організаційних етапів: підготовчого, активного та завершального [3]:

1 етап – підготовчий. На цьому етапі (який може тривати кілька років) керівництвом країни-агресора, за активного залучення спецслужб,

вживаються заходи з формування ідеологічних, політичних та військових передумов майбутньої агресії.

2 етап – активний. На цьому етапі (як правило, триває до року) проводиться прихована агресія проти обраної країни з метою безпосередньої реалізації поставлених цілей. Для цього передбачаються наступні кроки: в країні-об'єкті агресії створюються незаконні збройні формування з представників місцевих антиурядових сил, до них залучаються співробітники спецслужб, найманці та бойовики; в країні провокується внутрішній конфлікт на політичній, соціально-економічній, конфесійній та міжнаціональній основі, а також стимулюються процеси його переростання в масові виступи населення, акції громадської непокори, безлад та сутички демонстрантів з правоохоронними органами; призначаються лідери акцій протесту з числа представників опозиційних політичних сил загальнодержавного або місцевого рівнів, а також ними створюються альтернативні «органи влади»; учасники акцій протесту захоплюють урядові будівлі та важливі об'єкти транспортної і промислової інфраструктури, а також блокують діяльність силових структур; на територію країни-об'єкта агресії вводяться регулярні збройні сили агресора під виглядом місцевих збройних формувань з метою допомогти опозиції та сепаратистам захопити владу в державі або в її окремих регіонах. При цьому можлива прихована участь регулярних збройних сил країни-агресора у бойових діях на боці супротивників чинного уряду країни-об'єкта агресії; проводяться масштабні інформаційні кампанії з підтримки антидержавних сил в країні-об'єкті агресії, а також з дискредитації дій її керівництва щодо забезпечення конституційного ладу в державі.

3 етап – заключний. На завершальному етапі (тривалість необмежена) агресором проводиться наступна робота щодо закріплення своїх позицій в країні-об'єкті агресії: надається всебічна підтримка новій (колишній опозиційній) владі в країні-об'єкті агресії або сепаратистським режимам в її окремих регіонах; надається допомога у проведенні «референдумів» про спрямованість зовнішнього та внутрішнього курсу країни-об'єкта агресії, статус її регіонів, тощо, а також у проведенні «виборів» центральних та місцевих (в т. ч. сепаратистських) органів влади; легалізуються самопроголошені державні утворення в країні-об'єкті агресії, зтягаються процеси врегулювання ситуації на її території під виглядом посередницької участі у мирних переговорах. При цьому, країна-агресор жодним чином не визнає себе стороною конфлікту; створюються умови для забезпечення військової присутності агресора в країні-об'єкті агресії на довготривалій / постійній основі (в вигляді «миротворчих сил» або збройних формувань сепаратистів), а також для реалізації інших, в т. ч. економічних інтересів.;

III. Моделі боротьби з державністю, які можуть бути реалізовані, зокрема на 1 – 3 етапах моделі регіональної дезінтеграції держави та 1

етапі типової моделі гібридної війни: модель створення ситуації економічної нестабільності; модель політичної дестабілізації суспільно-політичного життя в столиці держави; модель політичної дестабілізації «зовнішнє управління результатами виборів»; модель політичної дестабілізації суспільства екстремістськими організаціями; модель політичної дестабілізації суспільства сепаратистськими та терористичними організаціями [5].

Висновки. 1. Абстрактно-логічна модель воєнно-політичного конфлікту містить елементи: а) воєнно-політична криза (передконфліктна фаза розгортання воєнно-політичного конфлікту), що структурно включає в себе етапи ескалації воєнно-політичної напруженості, що характеризуються такими показниками як «воєнний виклик» – «воєнна небезпека» – «воєнна загроза». При досягненні показником «воєнна загроза» свого максимуму, настає переломний момент – починається збройна боротьба; б) відкрита фаза конфлікту структурно включає в себе етапи ескалації воєнно-політичної напруженості – інцидент, ескалація, збалансована протидія, завершення конфлікту; в) латентна післяконфліктна фаза конфлікту структурно включає в себе етапи часткової та повної нормалізації відносин.

2. Співвіднесення організаційних етапів моделей регіональної дезінтеграції держави та гібридної війни з відповідними фазами воєнно-політичного конфлікту, дозволило зробити висновок про те, що: а) перший – третій етапи моделі регіональної дезінтеграції держави, а також перший етап моделі типової гібридної війни відповідають латентній передконфліктній фазі воєнно-політичного конфлікту (воєнно-політична криза); б) четвертий – шостий етапи моделі регіональної дезінтеграції держави, а також другий етап моделі типової гібридної війни відповідають відкритій фазі воєнно-політичного конфлікту; в) сьомий етап – моделі регіональної дезінтеграції держави, а також перший етап моделі типової гібридної війни відповідають латентній післяконфліктній фазі воєнно-політичного конфлікту.

На нашу думку, саме такі уявлення про реальні процеси воєнно-політичного конфлікту в контексті застосування інноваційних руйнівних технологій можуть слугувати базою знань для конструювання системної моделі розв'язання воєнно-політичного конфлікту. Остання повинна структурно включати в себе: базову модель міждержавного протиборства; абстрактно-логічну модель воєнно-політичного конфлікту; модель оцінки рівня воєнно-політичної напруженості; модель селекції викликів, загроз та небезпек воєнній безпеці; модель реагування на визначені ризики, загрози, небезпеки; модель миротворчої діяльності в конфліктних регіонах; модель оцінки результатів розв'язання воєнно-політичного конфлікту.

Розробка методологічних засад технологізації процесу розв'язання воєнно-політичного конфлікту є окремою складною темою і потребує

ретельного дослідження, що автор і ставить за мету під час подальшої роботи у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Гібридна війна: in verbo et in praxi : монографія / Донецький національний університет імені Василя Стуса / під. заг. ред. проф. Р.О. Додонова. – Вінниця : ТОВ «НіланЛТД», 2017. – 412 с.
2. Мандрагеля В.А. Причини та характер воєн (збройних конфліктів): філософсько-соціологічний аналіз: [монографія] / В.А. Мандрагеля. – К.: Вид-во ЄУ, 2003. – 570 с.
3. Стратегія і тактика гібридних війн в контексті військової агресії Росії проти України. 24.11.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bintel.com.ua/uk/article/gibrid-war/>
4. Цюрупа М.В. «Гібридна війна» у категоріальному ряду політичної філософії / М.В. Цюрупа // Virtus. – 2015. – № 2. – С. 55-59.
5. Шевченко М.М. Базова модель загроз державному суверенітету та територіальній цілісності України в умовах гібридної війни / М.М. Шевченко // Виклики і загрози національній безпеці в умовах гібридної війни: матеріали кафедр. наук.-практ. семінару (Київ, 27 квіт. 2017 р.) / за ред. Л.М. Шипілової. – К.: НАДУ, 2017. – С. 45-48.

Шершньова З.Є.,
к.е.н., професор,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

КОМПЛЕКСНА СТРАТЕГІЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СТАНУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

***Анотація.** Стаття присвячена соціальному розвитку організації на основі стратегічного підходу. Доведено, що в основі такого розвитку має бути комплексна стратегія соціального розвитку, яка, на відміну від інших груп стратегій, стосується усієї організації в цілому. Визначено роль та зміст локальних стратегій як складників комплексної стратегії соціального розвитку, їх спрямування на внутрішнє та зовнішнє середовище. Наведено умовний приклад «стратегічного набору» комплексної стратегії соціального розвитку як основи балансування локальних стратегій. Продемонстровано зв'язок стратегії соціального розвитку з аналогічними комплексними стратегіями економічного, інноваційного, організаційного розвитку.*

***Ключові слова:** комплексна стратегія соціального розвитку, локальні та комплексні стратегії.*

***Summary.** The article researches a social development of organizations based on strategic approach. The article defines the features of complex strategy of social development which, in contrast to other groups of strategies, concern the organization as a whole. It was proved that of these complex strategy comprises a number of strategies, theirs orientation into external and internal environment. The requirements to the «strategic set» of complex*